

Helse og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref: 10/4100-2/LRI

Oslo, 24.02.2011

UTLENDINGSDIREKTORATETS HØRINGSSVAR - ENDRING AV PRIORITERINGSFORSKRIFTEN - HELSEHJELP TIL PERSONER SOM OPPHOLDER SEG ULOVLIG I LANDET

Utlendingsdirektoratet (UDI) viser til Helse- og omsorgsdepartementets høringsbrev med forslag til endringer i prioriteringsforskriften. Bakgrunnen for endringsforslaget er at departementet ikke anser gjeldende regler angir klart nok hvilken rett til helsehjelp personer som oppholder seg ulovlig i landet har. Det foreslås derfor en klargjøring av reglene.

UDI slutter seg til forslagene, og mener det er positivt at man ønsker å tydeliggjøre, hvilken rett til helsehjelp personer som oppholder seg ulovlig i Norge har. Helse-, - og omsorgsdepartementets forslag til begrepsavklaringer m.m, imøtekommer et praktisk behov for en rekke aktører.

Generelt oppfatter vi at høringsnotatet er godt strukturert og at drøftelsene knyttet til behovene og endringsforslagene er grundige og treffer godt. Vi har imidlertid noen få kommentarer til høringsbrevet.

UDI vil også gjøre oppmerksom på at FAFO har gjennomført en levekårsundersøkelse blant irregulære migranter i Norge, som er en oppfølging av SSB sin undersøkelse fra 2008. Tittelen er "No way in, no way out? – A study of living conditions of irregular migrants in Norway". Den planlegges offentliggjort i mars/april, og det kan tenkes å være noe informasjon i den som kan være relevant for disse endringene.

Om begrepet ulovlig opphold

I høringsbrevet sies det en del om personer som oppholder seg ulovlig i landet. UDI vil bemerke at begrepet "lovlig opphold" ikke har et klart definert innhold. Hva som anses som lovlig opphold vil kunne variere i relasjon til ulike bestemmelser og regelsett. I noen tilfeller er derfor begrepet nærmere presisert gjennom retningslinjer. For eksempel er det gitt retningslinjer om hva som anses som lovlig opphold i ekteskapslovens forstand jf. UDIs rundskriv RS 2010-135 Lovlig opphold for å inngå ekteskap i Norge – ekteskapsloven § 5a. Dette rundskrivet vises det også til i høringsbrevet, og det kan være en fordel å gi noen tilsvarende retningslinjer for forståelsen av helselovgivningen.

Persongruppen som oppholder seg ulovlig i Norge er også sammensatt. Gruppen kan bestå av personer som ikke har forlatt Norge etter at oppholdstillatelsen utløp eller de kan være utvist uten at de har blitt returnert, for eksempel fordi norske myndigheter mangler returavtaler med landet vedkommende kommer fra.

Videre kan man ha ulike mellomløsninger, såkalt "tålt opphold", for eksempel for personer som har søkt fornyelse av sin tillatelse etter utløpet av den forrige, en utreisefrist som ennå ikke er utløpt eller vedkommende har søkt om frivillig hjemreise med IOM. Disse personene vil ikke ha en tillatelse til varig opphold i Norge, men oppholdet vil allikevel ikke være ulovlig i utlendingslovens forstand.

UDI mener videre at det på generelt grunnlag bør vurderes å gjøre rede for hvordan lovlige asylsøkere under oppfølgende behandling skal vurderes ved en eventuell oversittelse av utreisefristen. En eventuell stopp i behandlingen kan da redusere allerede investerte helseressurser, og det kan på det grunnlaget argumenteres med at dette er en omstendighet som senker terskelen for "nødvendig" helsehjelp.

Rett til øyeblikkelig hjelp

Ved vurderingen av hva som skal anses som kort tid, legger departementet til grunn at personer som oppholder seg ulovlig i landet forutsettes å forlate landet snarest mulig. 2-3 uker anses derfor som en rimelig avgrensning som vil gi vedkommende tilstrekkelig tid til å reise hjem. Vi vil imidlertid bemerke at erfaring viser at flere, spesielt barnefamilier, har lengre oppholdstid i Norge enn 2-3 uker etter utreiseplikten.

I mange tilfeller vil det være politiet som har oversikt over utreisedato, dersom det skal gjennomføres en tvangsmessig retur. Det kan derfor også bli en utfordring hvordan helsepersonell rent praktisk skal få tilgang til disse opplysningene.

Finansiering og betaling for helsehjelpen

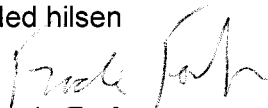
UDIs erfaring, basert på tilbakemeldinger fra mottak og vertskommuner, er at det ofte er spørsmålet om finansiering som er utfordrende. I høringsbrevet peker Helse- og omsorgsdepartementet på at det som regel ikke er mulig å kreve forhåndsbetaling for helsehjelp som haster, slik at selv personer som ikke er betalingsdyktige uansett vil få slik hjelp. Dette betyr at endringene i forskriften vil klargjøre regelverket for dem som anvender det, mens uklarheter rundt finansiering (refusjonsspørsmål m.m.) vil bestå. Det kan også tenkes at finansieringsproblemene vil bli tydeligere når personer med ulovlig opphold faktisk skal ha behandling i situasjoner hvor de tidligere ble nektet eller begrenset.

Spesielt kan klargjøring rundt barns rettigheter medføre flere behandlinger, og dermed økte utgifter for både primær- og særlig spesialisthelsetjenesten. Det kan tenkes at endringene i forskriften langt på vei vil oppfattes som en hjemmel til å behandle flere personer enn før.

Ved at det er kjent at barn uten lovlig opphold i mange tilfelle ikke forlater landet få uker etter utreisefrist, kan det også tenkes at helsepersonell lempet på kravene for hvilken type behandling de setter i gang for disse barna. Vi kan også anta at spørsmålet om finansiering vil aktualiseres og synliggjøres ytterligere i forbindelse med etablering av retursentre for personer med endelig avslag.

Av disse grunnene mener UDI at endringene i forskriften vil kunne medføre økte økonomiske og administrative kostnader.

Med hilsen

Frode Forfang
assisterende direktør

Frode Mortensen
avdelingsdirektør